

Rural i universal

Sovint associem ruralia amb folklore. I és cert que a Catalunya, com arreu del món conegut, és als pobles més petits on es conserven encara els vestigis més autèntics de les tradicions ancestrals que ocupaven les estones de lleure dels avantpassats.

Als anys vuitanta, una de les tendències literàries que van aflorar entre els nostres lletraferits va ser el que va anomenar-se, amb un to un xic despectiu, *novel·la rural*. En un principi, els qui aprofundien en la naturalesa humana a través d'històries emmarcades per poblets mig perduts i muntanyes ingrates van ser menyspreats per una part de la crítica, que els titllava d'escriptors locals, poc ambiciosos, tancats en un món massa petit per despertar l'interès dels intel·lectuals pretesament cosmopolites que feien moure els personatges per les grans ciutats d'alts edificis i clavegueres fumejants. Perquè, naturalment, allò que estava més de moda als anys vuitanta era la novel·la urbana, aquella narrativa esmolada que, sovint amb un llenguatge tan viu com pobre, mostrava la solitud existencial i postmoderna d'éssers mig anònims que vivien envoltats de gent i d'asfalt. Aviat, però, van aparèixer algunes veus literàries que van fer callar els detractors de la literatura rural perquè demostraven, amb una qualitat incontestable, que es podia parlar

dels racons més universals de la naturalesa humana sense moure's d'un poblet del Pirineu, des d'un conjunt de masies osonenques o des d'una petita localitat de la ribera ebrenca. L'aparició de *Camí de sirga*, de Jesús Moncada, l'any 1988, o de *Pedra de tartera*, de Maria Barbal, l'any 1985, són segurament dues de les fites més destacades en aquest sentit. El fet que *Camí de sirga*, per exemple, fos traduïda a l'alemany, a l'eslovè, al japonès o al vietnamita demostra la validesa universal de les històries que s'hi expliquen. Pep Coll (que ha aconseguit captar l'atenció d'un públic ben divers tot recreant la mitologia pirinenca i el paisatge, físic i humà, del Pallars) o Antoni Pladevall (que ha situat el seu univers literari en el món rural de la Plana de Vic) són mostres més recents d'aquesta tendència que, de fet, es remunta al Modernisme de principis del segle XX i a autors com Raimon Casellas o, sobretot, Víctor Català.

La reflexió m'ha vingut al cap després de llegir el llibre que va guanyar la darrera edició del Premi de narrativa que atorga la Fundació Món Rural. Es tracta de *La força de les paraules*, de Miracle Sala, un recull de 25 relats deliciosos que, en conjunt, recreen el paisatge físic i humà del Moianès, on va créixer l'autora, per, al capdavall, explicar la història d'una nena que es resisteix a fer-se gran. Partir d'allò local (i rural) per, al capdavall, explicar allò que és universal.

